

Sager): Endelig har *Østerrig* ved Love af 1ste August 1895, der ere traadte i Kraft 1ste Januar 1898, indført en helt ny, i Hovedsagen mundtlig Civilproces.

Medens de fleste af de Lande, der endnu have en i det væsentlige skriftlig Procedure, arbejde paa Reformer i Retning af Mundtlighed*), forlyder der intet om, at noget af de Lande, der have indført mundtlig Procedure, tænke paa at gaa tilbage til skriftlig Procedure. De nyere Lovændringer paa Civilprocessens Omraade i disse sidste Lande tilsigte i det hele kun at gøre Proceduren simplere, hurtigere eller billigere uden Opgivelse af Mundtlighedsprincippet**).

Om den oven nævnte *tyske* Rigslov af 1877 skal særlig fremhæves, at et blandt dens Forarbejder værende Kommissionsudkast af 1872 — der maa antages at have haft væsentlig Indflydelse paa det af den forrige danske Proceskommission udarbejdede Civilprocesudkast — havde gennemført Bevisumiddelbarheden med megen Skarphed og i Sammenhæng dermed begrænset Appel af Landsretsdomme saaledes, at den kun kunde angaa Retsspørgsmaal, ikke Bevisspørgsmaal; men at dette, der af den paa-gældende Kommission kun var vedtaget med 6 Stemmer mod 5, ved Udkastets paa-følgende Behandling i „Bundesrath“ blev forandret derhen, at der aabnedes Adgang til fuldstændig Appel ogsaa med Hensyn til Landsretsdomme, hvilket ogsaa blev selve Lovens Regel.

Med denne tyske Rigslovs Virken i Praksis synes der***) i Tyskland i det hele at herske Tilfredshed. Bevisumiddelbarheden er vel ikke i Praksis gennemført i samme Grad som maaske egentlig paatænkt, men er dog af væsentlig Betydning; den Hurtighed, hvormed Sagerne behandles, er ikke særlig stor, men dog i det hele ret respektabel, og navnlig antages hele den ved Loven af 1877 tilvejebragte Ordning at tjene den materielle Rets Tarv bedre end de forhen gældende Procesmaader. Mundtligheden letter hele Procesforholdet og Procesformerne, bl. a. ved at bringe intetsigende Formalitetsindsigelser til at forsvinde. Det mundtlige Foredrag giver Lejlighed til Udvikling og Belysning af Sagen, til Fjernelse af Misforstaaelser o. desl. paa en langt lettere Maade, end hvis alt skulde affattes skriftlig. Fremdeles gør den

*) I *Norge* blev saaledes i 1891 nedsat en kgl. Kommission til Udarbejdelse af Forslag til en ny Civilproceslov, grundet paa Mundtlighedsprincippet. — I 1884 har „Nya lagberedningen“ afgivet Forslag til en Reform af den *svenske* Civilproces, hvorefter denne vilde blive i det væsentlige mundtlig.

I *Finland* forberedes en Reform af Retsplejen af en Kommission, der nu er ved Afslutningen af sine Arbejder og alt har afgivet et foreløbigt Udkast til Lov om „rättegången i tvistemål“, hvorefter Proceduren vil blive i det væsentlige mundtlig.

I *Spanien*, hvis Civilproces er reformeret ved en Lov af 1887, er Procesmaaden vedvarende overvejende skriftlig, undtagen i Smaasager; man er imidlertid der misfornøjet med nævnte Lovs Resultater og arbejder paa en Reform i Retning af mundtlig Procedure. (Den gældende almindelige *portugisiske* Proceslov af 1876 kender kun mundtlig Procedure i enkelte særlige Arter af Sager.)

**) Saaledes tilstræbe de *engelske* „Rules of the Supreme Court“ af 1893 og 1897 at begrænse den Skriftforberedelse, der indleder den mundtlige Procedure; den *engelske* County Courts Act 1888 udvider Grevskabsretternes Kompetence; en *fransk* Lov af 26de Januar 1892 gør forskellige Procesakter simplere og billigere; en *hollandsk* Lov af 7de Juli 1896 indeholder en stor Række simplificerende Ændringer i den hollandske Civilproceslov o. s. fr.

***) Prof. Deuntzers Beretning til den danske Proceskommission om de af ham gjorte Iagttagelser under en Rejse i Tyskland, som han i Efteraaret 1892 foretog efter Kommissionens Ønske.